

ÚRAD PRE ÚZEMNÉ
PLÁNOVANIE A VÝSTAVBU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

OZNÁMENIE

o strategickom dokumente s celoštátnym dosahom
vypracované podľa § 5 ods. 5 a prílohy č. 2 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov
na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ARCHITEKTONICKÁ POLITIKA SLOVENSKA

Bratislava, marec 2025

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. **Názov:** Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky
2. **Identifikačné číslo:** 54 669 464
3. **Adresa sídla:** Tomášikova 14366/64A, 831 04 Bratislava
4. **Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa:**
Ing. Ivan Zizič, MBA
Podpredseda úradu I
Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky
Tomášikova 14366/64A, 831 04, Bratislava, Slovenská republika
5. **Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje kontaktných osôb, od ktorých možno dostať relevantné informácie o strategickom dokumente, a miesto na konzultácie:**
JUDr. Mgr. Miloš Svrček, PhD., LL.M.
Kancelária podpredsedu I
Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky
Tomášikova 14366/64A, 831 04, Bratislava, Slovenská republika
tel. č.: + 421 2 2081 3300
e-mail: milos.svrcek@stavebnyurad.gov.sk

II. Základné údaje o strategickom dokumente

1. **Názov:** Architektonická politika Slovenska

2. **Charakter:** Architektonická politika Slovenska (ďalej len „APS“) je nelegislatívny strategický dokument s celoštátnou pôsobnosťou pre rozvoj a reguláciu výstavby s dôrazom na kvalitu životného prostredia, udržateľnosť a kultúrnu identitu. Východiskovým bodom je identifikácia potreby riešiť otázky súvisiace s kvalitou architektonického a urbanistického rozvoja, ktoré významne vplývajú na verejné prostredie, udržateľnosť a kultúrne dedičstvo krajiny. APS stanoví víziu a základné ciele v strednodobom až dlhodobom horizonte, ktoré povedú k zvýšeniu kvality zastavaného územia. APS stanoví konkrétne opatrenia, ich garantov a termíny plnenia.

3. **Hlavné ciele:** Cieľom strategického dokumentu s celoštátnym dosahom APS (ďalej len „strategického dokumentu“) je zvýšenie kvality života na Slovensku prostredníctvom zlepšenia kvality zastavaného územia. Pri predbežnej analýze súčasného stavu zastavaného územia sa ukazuje, že jeho podoba nie je ideálna a je potrebné sa ním zaoberať, ako témou celospoločenského významu s veľkým priestorom na zlepšenia. Pohľad na krajinu v rámci Slovenska odhaľuje častý iracionálny vývoj, ktorý je príčinou široko rozptýlenej výstavby a suburbanizácie, erózie kultúrneho dedičstva, alarmujúceho znečistenia životného prostredia a v určitých prípadoch iracionálnych urbanistických a architektonických riešení, ktorým chýba rozhodujúca dlhodobá vízia. Je zrejmé, že nesprávne riešenia zásadným spôsobom môžu znížiť efekt územného plánovania a vizuálnu kultúru, oslabiť národnú ekonomiku a rýchlo znížiť skutočnú hodnotu prostredia, čím sa negatívne môže ovplyvniť kvalita života a bývanie obyvateľstva.

Účelom strategického dokumentu je reagovať na vyššie uvedenú problematiku, a to stanovením nasledujúcich cieľov:

- sformulovanie konkrétnych požiadaviek na kvalitu rozvoja sídel a realizáciu stavieb a určenie spôsobu, akým ju možno dosiahnuť;
- prepojenie územného plánovania na strategický regionálny rozvoj a harmonizácia ich vzájomných vplyvov;
- zlepšenie postavenia profesie architekta, urbanistu a odborníka na infraštruktúru navrhovanie, projektovanie a zhotovenie stavieb;
- zvýšenie povedomia o význame architektúry, urbanizmu a stavebnej kultúry pre kvalitu života a budovanie vzťahu k urbanizovanému prostrediu.

Verejný záujem o architektúru prináša vyššiu kvalitu života a bývania, kvalitnejšie životné prostredie v intenciách trvalo udržateľného rozvoja, sociálnu súdržnosť a kultúrnu identitu. Uľahčuje to architektonické, krajinárske, urbanistické a územné plánovanie v súlade s ochranou životného prostredia a kultúrneho dedičstva. Aktívne medzirezortné mechanizmy môžu byť nastavené a realizované tým spôsobom, aby umožnili realizáciu súčasných výziev v priestore a krajine na Slovensku tak, aby došlo k udržateľnému rozvoju miest a vidieka, t. j. integrovaným a kreatívnym prístupom, v rámci ktorého kultúra, ekonomika, sociálny aspekt a ochrana životného prostredia zohráva rovnakú úlohu. Jedine aktívna a komplexná APS nám v budúcnosti umožní rozpoznať progres nielen v budovaní kvalitnej architektúry, ale aj kultúrnym či estetickým vnímaním, umením, kreatívnym priemysle, či priaznivej ekonomickej situácii.

Očakávaný význam a prínosy APS:

- **Ekonomické prínosy:** Zlepšenie efektivity stavebných procesov, vytvorenie pracovných miest v stavebnom a kreatívnom sektore, zvýšenie trhovej hodnoty nehnuteľnosti či atraktivity lokality, podpora inovácií výstavby a plánovania a využitia finančných prostriedkov, najmä eurofondov, energeticky efektívne a šetrné riešenia k životnému prostrediu, zvýšenie atraktivity pre turistický ruch, podpora ekonomickej stability voči urbanizačným trendom či zmenám v demografii.
- **Sociálne a kultúrne prínosy:** Zvýšenie kvality života, ochrana kultúrneho dedičstva, posilnenie národnej identity, podpora interakcie medzi komunitami, podpora sociálnej inklúzie, vzdelávanie a zvýšenie povedomia o architektúre, revitalizácia zanedbaného vystavaného prostredia je prevenciou sociálneho vylúčenia, upevnenie kultúrnych hodnôt prostredníctvom verejného priestoru.
- **Environmentálne prínosy:** Adaptácia na klimatické zmeny, ochrana prírodných zdrojov, podpora energetickej efektívnosti a nízkouhlíkových technológií, ochrana zelenej infraštruktúry najmä v zastavanom území, znižovanie stavebného odpadu a podpora cirkulárnej ekonomiky, adaptácia na zmenu klímy, podpora urbanistických a architektonických riešení, ktoré zvyšujú klimatickú odolnosť.

4. **Obsah (osnova):**

Pri príprave strategického dokumentu sa predpokladá použitie nasledovnej osnovy:

Úvod

1. Sídla a krajina

1.1. Krajina

1.1.1 Zabezpečiť ochranu a rozvoj kultúrnej krajiny Slovenska prostredníctvom vypracovania a implementácie krajinnoplánovacích štúdií, minimalizácie stavebných zásahov vo voľnej krajine, obmedzenia pečatenia nezastavanej pôdy a zosúladenia procesov pozemkových úprav s územnoplánovacou dokumentáciou, s cieľom zachovať jej genius loci, historický kontext, regionálne špecifiká a prírodné hodnoty

1.1.2 Implementovať efektívne adaptačné a regeneračné opatrenia v krajine s cieľom zvýšiť jej odolnosť voči zmene klímy a zabezpečiť ekologickú stabilitu

1.2. Sídla

1.2.1 Zabezpečiť udržateľný rozvoj sídel prostredníctvom efektívneho využívania vnútorných rezerv a zmiernenia negatívnych dopadov suburbanizácie

1.2.2 Zvýšiť životaschopnosť, ekonomickú konkurencieschopnosť a atraktivitu sídel mimo hlavných rozvojových osí prostredníctvom efektívnejšieho územného plánovania, zlepšenia infraštruktúry a podpory miestnych iniciatív

1.3. Environmentálna a sociálna odolnosť

1.3.1 Podporiť implementáciu a monitorovať efektívnosť mitigačných a adaptačných opatrení na zmenu klímy v sídlach

1.3.2 Podporovať polycentrický rozvoj sídel

1.3.3 Vytvoriť legislatívny a finančný rámec pre ciele riešenie stavu segregovaných lokalít, predchádzať vzniku nových a vytvárať dôstojné podmienky pre život všetkých sociálnych skupín v mestskom aj vidieckom prostredí

2. Budovy a miesta

2.1. Kvalita stavieb

- 2.1.1 Zaviesť systémové opatrenia na podporu kvalitnej výstavby a obnovy stavebného fondu podľa zásad Baukultur
- 2.1.2 Prioritizovať regenerácie, predlžovania životnosti a opätovného využitia existujúceho stavebného fondu pred búraním a novou výstavbou.
- 2.1.3 Zvýšiť kvalitu výstavby a obnovy budov s dôrazom na ich životný cyklus, energetickú efektívnosť, redukciu emisií skleníkových plynov a kvalitu vnútorného prostredia.

2.2. Verejný priestor

- 2.2.1 Zlepšiť dostupnosť, prístupnosť, a prepojenosť verejných priestorov s dôrazom na ich estetiku, funkčnosť a bezpečnosť.
- 2.2.2 Kultivovať verejné priestory prostredníctvom vizuálneho umenia, umeleckých intervencií a kultúrnych projektov.

2.3. Bývanie

- 2.3.1 Zvýšiť dostupnosť, kvalitu a flexibilitu bývania
- 2.3.2 Zaviesť podporné opatrenia na odstránenie subštandardných a neadekvátnych podmienok bývania najmä v segregovaných komunitách
- 2.3.3 Identifikovať a adresovať výzvy spojené so starnutím a technickou opotrebovanosťou domov a bytov, najmä bytového fondu v panelových domoch

2.4. Kultúrne dedičstvo

- 2.4.1 Zvyšovať efektívnosť systému ochrany, financovania a využívania architektonického kultúrneho dedičstva
- 2.4.2 Zlepšiť podmienky pre adaptáciu historických budov na súčasné funkčné potreby zahŕňajúcu industriálnu architektúru a modernú architektúru druhej polovice 20. storočia

3. Spoločnosť a architektúra

3.1. Postavenie architektúry

- 3.1.1 Posilniť postavenie architektúry a kvalitného zastavaného prostredia vo verejných politikách a rozhodovacích procesoch
- 3.1.2 Posilniť význam participatívnych procesov pri rozhodovaní samospráv o rozvojových projektoch nad rámec zákona.
- 3.1.3 Podporiť širšie využívanie súťaží návrhov pri príprave stavieb financovaných z verejných zdrojov a zabezpečiť ich efektívnu realizáciu prostredníctvom legislatívnych, metodických a finančných opatrení.

3.2. Vzdelávanie

- 3.2.1 Podporovať a rozvíjať výchovu a vzdelávanie v oblasti architektúry, urbanizmu, územného plánovania, krajinskej architektúry, ochrany kultúrneho dedičstva a kvality prostredia na všetkých stupňoch škôl
- 3.2.2 Zaviesť systematické a dostupné ďalšie vzdelávanie pre odborníkov v architektúre, urbanizme, stavebníctve, územnom plánovaní, krajinskej architektúre a ochrane kultúrneho dedičstva, ako aj pre pracovníkov verejnej správy, v spolupráci s profesijnými komorami, akademickými inštitúciami a odbornými organizáciami

3.3. Spoločenská osveta

- 3.3.1 Zvýšiť informovanosť a záujem verejnosti o architektúru, urbanizmus, krajinnú architektúru, územné plánovanie, ochranu kultúrneho dedičstva a životné prostredie
- 3.3.2 Založiť špecializovanú inštitúciu pre výskum, dokumentáciu, popularizáciu a prezentáciu architektúry, urbanizmu a stavebnej kultúry

4. Výskum a inovácie

- 4.1.1 Zaviesť digitálne nástroje a automatizované procesy do územného plánovania a výstavby s cieľom zefektívniť plánovacie a povoľovacie procesy, zvýšiť transparentnosť a podporiť udržateľný rozvoj sídel
- 4.1.2 Podporovať inovácie v architektúre, urbanizme a stavebníctve a efektívne prenášať výsledky výskumu do praxe a legislatívy s cieľom zlepšiť kvalitu výstavby, udržateľnosť a efektívnosť plánovacích procesov

Slovník pojmov

Zoznam obrázkov

Zoznam skratiek

5. **Uvažované variantné riešenie:**

Strategický dokument bude vypracovaný invariante.

6. **Vecný a časový harmonogram prípravy a schvaľovania:**

Harmonogram prípravy: *december 2024 – júl 2025*

prípravné práce APS, spracovanie vstupnej správy APS, analytická časť APS, strategická časť APS, finálny návrh APS,

Harmonogram schvaľovania: *august 2025 – december 2025*

predloženie APS do medzirezortného pripomienkového konania a schválenie vládou Slovenskej republiky.

Časový harmonogram je orientačný a môže sa zmeniť v závislosti od priebehu jednotlivých procesných úkonov.

7. **Vzťah k iným strategickým dokumentom:**

APS je nelegislatívny strategický dokument, ktorý stanovuje smerovanie a kvalitu architektonického a urbanistického rozvoja Slovenskej republiky. Jej vzťah k iným strategickým dokumentom je kľúčový pre systémovú zmenu v prístupe k architektúre a urbanizmu.

8. **Orgán kompetentný na jeho prijatie:**

Vláda Slovenskej republiky

9. **Druh schvaľovacieho dokumentu:**

Uznesenie vlády Slovenskej republiky

III. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu na životné prostredie vrátane zdravia

1. **Požiadavky na vstupy:**

Základnými podkladmi potrebnými k príprave APS sú:

- Stratégia kultúry a kreatívneho priemyslu Slovenskej republiky 2030;
- Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 197/2017 Z. z. k návrhu Metodiky a inštitucionálneho rámca tvorby verejných stratégií;
- Analýza súčasného stavu zastavaného územia a urbanizovaného prostredia;
- Lipská charta o udržateľných európskych mestách (2007, aktualizovaná v roku 2020);
- Davos Declaration 2018.

2. **Údaje o výstupoch:**

Výstupom APS bude strategický dokument, nelegislatívneho charakteru schválený Vládou Slovenskej republiky. APS poskytne vízie, strategické a špecifické ciele v strednodobom až dlhodobom horizonte, ktoré povedú k zvýšeniu kvality zastavaného územia.

3. **Údaje o priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie:**

Uplatňovaním strategického dokumentu nedôjde k zhoršeniu stavu životného prostredia, ani k narušeniu ekologickej stability. APS je dôležitým nástrojom, ktorým sa navrhnu územno-technické a organizačné opatrenia nevyhnutné na zlepšenie ochrany životného prostredia, ochrany prírodných zdrojov, podporu energetickej efektívnosti a nízkouhlíkových technológií, ochranu zelenej infraštruktúry najmä v zastavanom území a urbanizovanom prostredí. V súvislosti s uplatňovaním strategického dokumentu sa očakávajú nepriame pozitívne vplyvy na životné prostredie.

4. **Vplyvy na zdravotný stav obyvateľstva:**

Uplatňovaním strategického dokumentu sa nepredpokladajú negatívne vplyvy na zdravotný stav obyvateľstva. Úlohou strategického dokumentu je vo väzbe na ciele pripravovanej APS vylúčiť prípadné negatívne vplyvy na zdravotný stav obyvateľstva, resp. stanoviť opatrenia pre ich elimináciu. Nepriame vplyvy na zdravie obyvateľov sa očakávajú pozitívne, ktoré spočívajú v koncepcionnom riešení problematiky zastavaného územia a urbanizovaného prostredia, s cieľom zvýšenia jeho kvality, čo môže ovplyvniť kvalitu života a bývania obyvateľstva.

5. **Vplyvy na chránené územia (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území Natura 2000, národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti a pod.) vrátane návrhu opatrení na ich zmiernenie:**

Strategický dokument je možné z hľadiska vplyvov na chránené územia vyhodnotiť len čiastočne. Uplatňovaním strategického dokumentu sa nepredpokladajú negatívne vplyvy na chránené územia, nakoľko APS rieši primárne problematiku kvality už zastavaného územia a už urbanizovaného prostredia. APS podporuje vo väzbe na svoje ciele architektonický a urbanistický rozvoj zameraný na podporu riešení založených na prírode blízkych oparení.

6. **Možné riziká súvisiace s uplatňovaním strategického materiálu:**

Vzhľadom na charakter strategického dokumentu sa riziká s jeho uplatňovaním nepredpokladajú.

7. **Vplyvy na životné prostredie presahujúce štátne hranice:**

Strategický dokument nebude mať vplyvy na životné prostredie presahujúce štátne hranice.

IV. **Dotknuté subjekty**

1. **Vymedzenie zainteresovanej verejnosti vrátane združení:** Strategický dokument svojím charakterom a dosahom má dopad na celé územie Slovenskej republiky. Dotknutú verejnosť môžu predstavovať všetci obyvatelia územia Slovenskej republiky.

2. **Zoznam dotknutých subjektov:**

Úrad vlády Slovenskej republiky
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky
Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
Ministerstvo financií Slovenskej republiky
Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky
Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Banskobystrický samosprávny kraj
Bratislavský samosprávny kraj
Košický samosprávny kraj
Nitriansky samosprávny kraj
Prešovský samosprávny kraj
Trenčiansky samosprávny kraj
Trnavský samosprávny kraj
Žilinský samosprávny kraj

Združenie miest a obcí Slovenska
Únia miest Slovenska
Slovenská komora architektov
Slovenská komora stavebných inžinierov

3. **Dotknuté susedné štáty:**
Susedné štáty nie sú dotknuté.

V. **Doplňujúce údaje**

1. **Mapová a iná grafická dokumentácia:**

Predkladané oznámenie o strategickom dokumente APS neobsahuje žiadne mapové prílohy ani iné grafické dokumentácie. Zameranie strategického dokumentu a jeho navrhovaný spôsob vypracovania obmedzuje použitie a generovanie mapových výstupov.

2. **Materiály použité pri vypracovaní strategického dokumentu:**

Plán prípravných prác, Architektonická politika Slovenska, december 2024

Vstupná správa, Architektonická politika Slovenska, december 2024

Analýza a syntéza údajov, Architektonická politika Slovenska, január 2025

Strategická časť, Architektonická politika Slovenska, marec 2025

VI. **Miesto a dátum vypracovania oznámenia:**

Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky, Tomášikova 14366/64A,
83 104 Bratislava, v marci 2025.

VII. Potvrdenie správnosti údajov

1. Meno spracovateľa oznámenia:

Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky
Tomášikova 14366/64A
831 04 Bratislava

2. Potvrdenie správnosti údajov oznámenia podpisom oprávneného zástupcu obstarávateľa, pečiatka:

Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky
Tomášikova 14366/64A
831 04 Bratislava

Oprávnený zástupca:

Ing. Ivan Zizič, MBA
Podpredseda úradu I
Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky